

KLYN BEGIN—ANHOU WIN.

DEEL I. No. 1.]

MAART, 1896.

[4S. PER JAAB.

M. Glassberg's
PHOTOGRAFISCHE ATELIER'S
 te Paarl en Worcester

Markt Plein.

Russel Straat.

WAARBORGEN EERSTE KLASSE PORTRETTE TEGEN ZEER BILLIJKE

PRIJZEN.

OUDE PORTRETTE VERNIEUWD EN VERGROOT TOT LEVENSGROOTE.

SCHILDERIJLYSTEN

VAN BENIG FORMAAT WORDEN OP KORTE KENNISGEVING GEMAAKT.

SPECIALITEIT: VERGROOTE PORTRETTE.

ALLE WERK WORDT GEWAARBORGT EIGENHANDIG TE ZIJN.

KLYN BEGIN—ANHOU WIN.

ENIGSTE TYDSKRIF IN AFRIKAANS.

EERSTE JAARGANG.

(1896—'97.)

PAARL:

D. F. DU TOIT & CO., BEPERK, DRUKKERS EN UITGEWERS.

1897.

KLYN BEGIN—ANHOU WIN.

DEEL I.]

ONS KLYNTJI, MAART 1896.

[No 1.

Inhoud.

"ONS KLYNTJI" SPREEK	1
WELKOMS GROET (gedig)	2
GEDIG OP "ONS KLYNTJI"	2
NOTULE VAN DI TAALKONGRES (met Prent) ...	3
DI KONINGIN VAN SKEBA (met portret).—Di witte Koningin en di swarte Towerdokter...	6
DI MISLUKTE JAMESON KOMPLOT (gedig) ...	9
ONS YE GESKIDENIS.—Di Slag van Amajuba (met Portret)	11
VREEMDE SEKTES IN RUSLAND... ..	13
PRAATJIS O'ER DI NATUUR.—Inleiding ...	14
O'ER TAAL EN TAALKUNDE (Di Afrikaner syn Taal-Aanbyl.—"Skryf soos jy praat" ...	15

An ons Intekenaars en Medewerkers.—Daar is *Ons Klyntji* nou. Gen baster ni, alles suiwer Afrikaans. Syn titel is geteken op ons kantoor deur 'n kereltji wat ons so van di letterkas weggenem het, en al di Prente is hiir an di Paarl gemaak deur Mnr. Glasberg. Di stukke is oek almal oorspronklik. Volmaak is dit ni, mar daar moet oek ruimte bly om te *ka*_n verbeter. Daartoe sal ons *ons* bes doen. Help ons nou mar om intekenaars te kry. Op aanvraag stuur ons proefnommers *vernit* om te versprey. Verdere Intekenaars kry al di Nommers van 1 af.

"Ons Klyntji" Spreek.

MET hartkloppings waag ek dit om fer di eerste maal di drempel fan di deur o'er te stap ; omdat ek self heel goed weet, hoefeul daar nog an my ontbreek. As ek dit self ni goed sou weet ni, dan sou daar frinde genoeg wees om my dit te fertel, want di tyding, dat ek an di kom was, het al heel wat anmerkings opgewek.

Di een sé : myn naam is ni goed ni ; di ander : ek kan ni praat ni ; di derde en di fiirde en di fyfde, ens., profeteer dat ek binne 'n paar maande sal dood wees en so gaan dit an.

Gelukkig is ek ni fan 'n bange geslag ni. Myn ou broer "*Di Patriot*" moes oek al na di mening fan fele al lank dood wees, mar hy bly lewe ; en daarom het ek oek hoop, om ni alleen te bly lewe ni, mar oek groot te worde.

Nou sal ek mar min fan my self sé. Fan geslag is ek 'n opregte Afrikaner en ek weet, dat so lauk as daar Afrikaners sal wees, sal meer as één deur fir my opestaan. Ek het myn folk liif en myn gehele folk sou my oek net gou-gou liif hé, as ni party *ma*_n di oge fan 'n gedeelte fan myn volk verblind, so dat hulle my er 'n baster ansiin, terwyl ek juis 'n egte kind is.

Myn doel is : di lus en liifde fer ons moedertaal op te wek en an te kweek. Ek kan ni anders praat ni as ek geleer het, en dit is Afrikaans.

Al is ek klyn, tog hoop ek goed te kan gesels, en nou en dan 'n nutlige woordji te kan sé. Ek het 'n goeie godsdienstige opfoeding gehad, en geleer dat di frése fer ons liwe Here di beginsel van di wyshyd is. Ek sal ni preek ni, dit kan ek oek ni, mar myn opvoeding sal ek, hoop ek, ni fergeet ni.

Di ouers kan gerus hulle kinders en jonge mense met my laat omgaan ; al is ek nou en dan 'n bitji plisirig, ek sal ni onbehoorlik wees ni.

O'er poletiek sal ek ni praat ni, mar as daar miskijn 'n woordji my ontfal, denk dan mar, dat 'n jonge mens partykeer onfersigtig is.

Met 'n goeie ferwagting begin ek dan myn loopbaan en hoop dat di ware Afrikaners my sal help en beskerm. Daar is baing Afrikaners, wat geleerd is en grote gawe het, as hulle my wil leer sal ek bly wees. As ons saam werk kan ons nog 'n grote folk worde en kan ek oek van 'n Klyntji tot 'n Grote Tydskrif worde. Ek eindig met di spreuk :—

"Met God ver Vaderland en Moedertaal."

RED.

Welkoms Groet.

Welkom !
 Klyntji, welkom !
 Ons wag al lang op jou ;
 Jy kom eers nou.
 Ek wil jou niks verwyf,
 Myn klyne liif,
 Mar tog, tog het ek spyt,
 Myn hartediif,
 Dat jy so lang ver ons lat wag,
 Lat wag by dag, lat wag by nag
 Op jou.

Welkom !
 Klyntji, welkom !
 Wat sal jy wees ? 'n Seun,
 Syns vaders trots,
 Teen wi hy sal kan leun
 As teen 'n rots ?
 En sal jy word 'n man
 Vas en getrou ?
 Onwrikbaar, fiir, vol krag, 'n eer
 Ver land, ver volk, ver taal, ver leer ?
 Sê gou.

Klyntji,
 Wees wellekom.
 Jou wag 'n sware tyd,
 'n Baan vol stryd.
 En jy sal jou moet weer,
 Myn hartelam,
 As held, as man van eer ;
 Mar, word jy tam,
 Denk an jou land, jou volk, jou taal,
 Dyus ni ; stry hard om segepraal,
 Hoor jy ?

Klyntji,
 Wees wellekom.
 Ons sal jou troetel, ja,
 Jou pa, jou ma,
 Sal niks ni moeite spaar
 Om jou gou groot te kry.
 Met harnas, helm,
 Met woord, met daad, kind, moet oek jy
 Ver vaderland, ver volk, so bly
 Nog stry.

Klyntji,
 In ider huis,
 Waar jy jou ogiis wys,
 Dra weg di prys
 Ver skoonhyd en ver deug ;
 Klyn liveling,
 Wees idereen tot vreug ;
 Jou mooie ding,
 Wees vrelik, prettig, leersaam, goed,
 Jy is ons beste vlees en bloed,
 Ons kroos.

Klyntji,
 As jy êpgroei,
 Vergeet jou moeder ni,
 Jou broeder ni,
 Jou suster ni. Bly steeds,
 Myn klyne skat,
 Jou moeders trots ; nou reeds
 Wees alles wat
 'n Kind kan wees ver moedershart :
 Haar kroon, haar roem, haar vreug in s
 Haar troos.

Welkom !
 Nêg eens, welkom !
 'n Afrikaner hart
 Klop steeds in jou.
 'n Hart vol liifd en vuur,
 Standvastig, trou,
 'n Hart, wat ider dag en uur,
 Werk ver jou land uit liifde puur,
 Welkom !

IOM.

Op " Ons Klyntji. "

Meneer du Tooi,
 Wat was dit mooi
 Om di ferslag te lese !
 Di mooiste is,
 Dat is gewis :
 Daar sal 'n " Klyntji " wese.

Jy het gewin !
 Dis na myn sin :
 Ons *Paterjot* is fader ;
 Syn foog Cachet ;
 So wil ons het,
 Ons is 'n heel end nader.

Gelo fer my,
 Ek is so bly
 Met d' uitslag fan jul werke.
 Di " Klyntji " is
 Gesend en fris,
 Net nou 'n grote en sterke.

Ek kan jou sê :
 Ek wil oek hê.
 'k Denk banje fan di " Klyntji. "
 'k Maak gen objek ;
 Jy weet ek trek
 Al lang an d' selfde lyntji.

" Ons Klyntji " ! hoor,
 Ek spel jou foor,
 Party sal met jou rase ;
 Mar bly mar stil,
 Doe onse wil,
 Di ander 's ni jou-base.

Set in jou blat
 Fan alles wat ;
 Gé elke ding 'n plasi ;
 Mar dit firal
 In elk gefal
 Wat raak jou y'e nasi

Nou op di ent
 Myn kompemelnt
 An al di led. same,
 Geag, ge'eer,
 En hoog geleer,
 Met letters by hul name.

Julle Vrind,
 J. H. JASPERT.

Veekraal, 1 Few. 1896.

Notule

VAN DI EERSTE AFRIKAANSE TAALKONGRES,

GEHOU in di Stadsaal an di Paarl, 15 en 16 Jan. 1896.* Teenwoordig omtrent honderd verteenwoordigers uit alle dele van di Kaapkoloni, Vrijstaat en Transvaal, waarvan di vollende name opgevé is an di skrywer :—

Strydenburg : W. J. Badenhorst, P. J. Pretorius, Z. B. Moots, B. J. Badenhorst, H. v. d. Merwe, P. J. Badenhorst, Nic. Badenhorst, H. A. J. Badenhorst, C. J. Liebenberg, J. U. Badenhorst, M. J. J. van Rensburg, C. Badenhorst, P. C. Badenhorst, J. H. J. van Vuren, H. J. Badenhorst, C. J. Oberholster, P. J. Liebenberg, G. J. H. Zwiegiers ; B. J. Badenhorst.

Paarl : Ds. S. J. du Toit, Ds. F. S. du Toit, Dr. Hofman, D. F. du Toit, E. J. du Toit, D. J. du Plessis, E. S. v. d. Spuy, M. H. J. Uys, A. B. de Villiers, D. P. du Toit, P. Malherbe, D. J. du Plessis, J. G. Perold, G. G. Rossouw, C. W. H. Köhler, F. J. Joubert. D. B. Hauptfleisch.

Burgersdorp : Professors J. Lion Cachet, en S. Postma, Studente, J. A. du Plessis, en W. Postma.

Kimberley : J. Scholtz, C. Scholtz, P. E. Scholtz, Willem Scholtz, M. H. Steyn.

Kroonstad : J. J. Cilliers, B. J. Wessels.

Prieska : D. J. van Niekerk.

Porterville : H. J. Rossouw, J. P. Rossouw.

Stellenboch : C. Bosman, en J. J. P. du Plessis. (Later Dr. Weeber, en Dr. Viljoen).

Grikvastad : J. J. Scholtz, en C. J. L. Koen.

Beaconsfeld : J. J. Scholtz.

Hay : M. A. Scholtz, J. P. S. Koen.

Clanwilliam : W. du Plessis, en H. A. Louw.

Vrede : O. V. S. P. de Jager, J. C. Human.

Venterstad : Ds. W. Snyman, en 2 seuns, D. Gildenhuys.

Malmesbury : W. D. Malherbe, P. J. Cilliers.

Carnarvon : L. P. Steenkamp.

Caledon : G. S. Malan.

*Uitgebruyde Notule van di Taalkongres is te kry by di uitgewers van "Ons Klyntj," Paarl, ves 3d. stuk, 23, per dosyn, per pos.

Bloemfontein : A. Franken.

Kaapstad : Prof. Logeman, en Mnr. Vellema, later Mnr. Melt Brink.

Middelburg : Ds. M. Postma, en 2 seuns.

Victoria West : H. J. H. Claasens, (Later Dr. Marais.)

Aberdeen : W. J. Joubert en P. Joubert.

Vryburg : P. Theron en J. Kotzé.

Wakkerstroom : J. J. Gräbe.

Harrismith : Badenhorst, en W. Odendaal.

Peddie : J. J. Naudé.

Boshof : Onderwyser A. J. de Villiers.

Ds. S. J. du Toit heet di vrinde welkom en deel mé briwe en telegramme van verskillende persone wat hulle spyt te kennen gé dat hulle ni kon teenwoordig wees ni, veral uit di Vrijstaat en Transvaal deur di Jameson inval en opstand in Transvaal ; onder di afwesige noem hy o.a. di name van Menere P. J. du Toit, L. W. V., T. P. Theron, L. W. V., Voorsitter en Skrywer van di Bondskongres, Mnr. J. H. Hofmeyr (Ons Jan), Dr. Viljoen, Mnr. C. P. Hoogenhout, en verskeie andere.

Prof. J. Lion Cachet open met gebed.

Daarop vraag Ds. du Toit di vergadering om 'n bestuur te kies, wat gedaan werd met di gevolg dat tot Voorsitter gekies werd Ds. S. J. du Toit en tot hulpvoorsitter eens Mnr. F. J. Joubert en later Ds. F. S. du Toit, tot skrywer Mnr. D. P. du Toit en tot hulpskrywer Mnr. P. J. Badenhorst.

Di Voorsitter lê toen di vollende *regels* voor wat aangemen word :—

1. Almal wat samestem in di beginsel "skryf soos jy praat" word beskou as *lede* van di Kongres ; hulle sit eenkant en het reg om te praat, voorstelle te maak en te stem ; alle andere belangstellende sit an di ander kant, en kan wel praat, mar gen voorstelle maak of stem ni.

2. Alle sprekers van di eerste klas word verwag sig te bediin van ons gewone spreektaal en di van di tweede klas soveel as molik is.

3. Elke spreker sal op elke punt mar *eenmaal* praat, of hy moet deur di voorsitter verlof kry van di Kongres om meermale te praat.

4. As verskillende sprekers gelyk opstaan, dan beslis di voorsitter wi di eerste moet praat.

5. Di vergaderinge duur van 9 tot half 12, en van 3 tot 6 uur. Saans gesellige samekoms van 8 tot 10.

Di eerste punt kom toen an di orje, namelijk : *di Verhouding van Afrikaans tot Hollans.*

Op di punt spreek Prof. J. Lion Cachet, Mnr. Naudé, Prof. S. Postma, Mnr. P. J. Badenhorst, D. F. du Toit, D. F. s., Prof. W. Logeman, Mnr. C. Badenhorst, Ds. W. Snyman, Mnr. F. J. Joubert, Ds. M. Postma, Mnr. Gräbe, P. Pretorius, P. Scholtz, D. B. Hauptfleisch, W. Odendaal, W. J. Joubert, D. van Ni kerk, J. C. Human, Gert Coetsee, C. Liebenberg en Ds. F. S. du Toit, wat almal ten gunste is van di beginsel "Skryf soos jy praat," hoewel hulle enigins verskil in di toepassing daarvan.

Di Voorsitter sé dat di tyd daar is om te gaan eet, mar eers moes hij di vergadering 'n versoek yoorlé van Mnr. Glassberg om di Kongreslede af te neem op Donderdag namiddag, wat eenparig toegestem werd.

Hier volg nou di Portrette van di

GROTE PORTRETTE teen 4s. stuk te kry by
Mnr. GLASSBERG Afnemer, Paarl.

Woensdag Namiddag.—Om 3 uur werd di sitting her
vat.

Op voerstel van Ds. F. S. du Toit werd eenparig
besluit di vollende telegram van gelukwens te stuur
an 2 medewerkers wat vandag verjaar same met di
Patriot :—

“Di Afrikaanse Taal Kongres stuur hulle hartelik
gelukwens an menere D. F. du Toit, D. P. en J. W. v. d.
Ryst op hulle verjaardag, bedank hulle vir di diinste wat
hulle gedoen het vir di Afrikaanse taal, en wens hulle Goe-
seen en 'n lang lewe tot heil ver land, volk en taal.”

Punt 1 kom toen weer an di orde. Mnr. J. Cillie
(Kroonstad) stel toen voor :—

“Dat di Afrikaanse Taalkongres sig verklaar ten gunste
van di beginsel skryf soos jy praat, dit wil sê om
beskaafde spreektaal van ons land tot grondslag te lê en te
reël van skryftaal en saam met ons volk te ontwikkel.”

Mnr. D. v. Niekerk (Pieska) sekondeer, en nadat
di Voorsitter nog wat daarop gespreek het, werd di
eenparig aangeneem.

Punt 2 kom toen an di orde, namelijk *di verhouding*
van Afrikaans tot Engels, en in verband daarmede
uitgaaf van 'n vergelykende Taalkunde van en
albei tale, en van 'n Woordeboek van Afrikaans
Engels en Engels-Afrikaans, en di benoeming van
Werkende Kommissi daartoe.

Di Voorsitter lig eers di bedoeling van di punt toe
daarop spreek Prof. Postma, en Mnr. van Niekerk ten
gunste van di beskrywingspunt, terwyl Prof. Cachet
Ds. Snyman, Prof. Logeman, en Ds. M. Postma da-
voor is om vereers net 'n Afrikaanse Woordeboek
Taalkunde uit te gé. Op 'n wenk van di Voorsitter
besluit di Vergadering toen om di saak te verwys
di vollende Kommissi, om dit te o'erwige en later
di Vergadering wat an di hand te gé, namelijk Prof.
Cachet, Prof. Postma, Di. Snyman en S. J. du Toit.

Di vergadering gaan toen o'er tot bespreking van
punt 4 :—*Verskillende Vrage in verband met di Spel-
ling*, soos *baing* of *banya*, *ek* of *ik*, *hem* of *hom*, *oek*
ok, *bitji* of *biki*, *hoger* en *lager*, of *ho'er* en *la'er*; *ei*
ii of *ie*, o'er *d* of *t* an di end van woorde, wat by
lenging *d* gebruik, soos *hond* of *hont*, *mond* of *mo-*
o'er wegwerping van onnodige letters, soos *z*, *c*, *z*
en *w* of *f*; o'er di uitdrukking van verskillende *e* klare
soos in *gegé*, *wêreld*, *né*, ens. Uitgé van 'n *Afrikaan-*
Tydskrif, sê al maande, met niks as oorspronke
Afrikaanse stukke (prosa en poësi) o'er ons ta-
geskiedenis, ens., tot ankweking van ye talent en
ye letterkunde.

Nadat Prof. Cachet en di Voorsitter gespreek
stel Mnr. P. Scholtz voor :—

“Di vergadering is van gevoel dat 'n Kommissi
haar midde benoem worde—

(a) om 'n tydskrif maandeliks uit te gé, en prenteb-
te laat publiseer, en.

(b) om geld bijeen te bring ver di doel.”

Nadat Ds. M. Postma Mnr. C. Badenhorst en
Liebenberg en di Voorsitter gespreek het word

voorstel eenparig nageeem en tot Kommissi benoem : Prof. Cachet, Prof. Postma, Di. Snyman, M. Postma, F. S. en S. J. du Toit.

Omtrent di spelling van di verskillende woorde werd besluit, op 'n wenk van di Voorsitter, dat di Vergadering gen beslissende, mar 'n raadgewende stem sal uitbreng.

Di uitslag was as volg : *baing* 42, *banja* 19 stemme ; *ok* 38, *ik* 23 ; *hom* 53, *hem* 3 ; *ook* 19, *ok* 35, *oek* 10 ; *biki* 25, *bitji* 45 ; *d* (in woorde soos hond, mond, ens.) grote meerderheid, *i* 3 ; *ho'er* en *la'er*, ens. sonder *g* 55, met *g* 3,

Daarna verdaag di vergadering om 6 uur.

Woensdag Aand.—Di aand was daar 'n gesellige hyeenkoms, waarby oek verskillende lede van di Paarise publik, en daaronder enige dames, teenwoordig was. Prof. Rocco de Villiers het enige musiekstukke uitgevoer en daaronder laat sing “*Di Klaagliji van di Os.*” en “*Di Antwoord van di Pêrd daarop* ;” di woorde deur Ds. S. J. du Toit en di musiek deur Prof. de Villiers. Mnr. Joh. Cilliers, seun van di waardige oue vader Sarel Cilliers, doen mededeling uit di lotgevallen van di Voortrekkers, en Mnr. Melt Brink, van di Kaap, sê 'n oorspronklike gedig van hom op, namelijk “*Di Girige Lekkerbek.*” Onder di musiekstukke was Vioolsolos van Mnr. Baker en Pianosolos van jonge juffrou Kosi de Villiers.

Donderdag Voormiddag 16 Jan.—Di Voors. lees di vollende antwoord van Eerw. v. d. Ryst op di gelukwensing van gister :—

“Hartelike dank an Taalkonares ver gelukwens op myn verjaardag ; ek wens julle di mag van eendrag toe. Skole ! Skole !!!”

Di Kommissie angestel op punte 1 en 2 lewer di vollende rapport in :—

“Di Kommissi beveel an : a) Dat di Kongres 'n Kommissi anstel om 'n Afrikaanse Taalkunde en 'n Afrikaanse Woordboek op te stel en uit te gé.

b) Op punt No. 4 (Tydskrif) beveel di Kommissi an, dat di Kongres in Kommissi benoem om 'n Afrikaanse Tydskrif uit te ge al maande met di doel om ons Afrikaanse letterkunde an te kweek en ons nasi te ontwikkel met di naam van—en wat ni meer sal kos as 4s. per jaar, vooruit betaalbaar, en daatoe 'n lys te open gedurende di sitting en verder intekenare te kry deur di land en met een 'n lys te open ver di voorlopige onkoste.”

Di Voors. stel punt a) van di rapport an di orde. Nadat Mnr. v. Niekerk en A. J. de Villiers di voorstel tot anneming van di beskrywingspunt verdedig het en Prof. Cachet en di Voors. di anbeveling van di Kommissi toegelig het, trek Mnr. van Niekerk syn voorstel terug en werd op voorstel van Mnr. W. Postma di anbeveling van di Kommissi eenparig angeeem, en tot Kommissi om dit uit te voer benoem : Di. S. J. du Toit en F. S. du Toit en Dr. Hoffman, met di vollende persone om di werk na te kyk : Prof. Cachet, Prof. Logeman, Prof. Postma, Dr. Brill en Dr. Viljoen.

Punt b) van di Rapport kom nou an di orde.

Nadat Prof. Cachet en di Voors. uitgelê het wat met so 'n tydskrif bedoel word, en Mnr. C. Liebenberg en E. S. du Toit dit sterk anbeveel het, besluit di Verg. eenparig, op voorstel van Mnr. P. Scholts, tot di uitgaaf van so 'n Afrik. Tydskrif en benoem as Kom. daartoe : lrof Cachet. Di. W. J. Snyman, S. J. du Toit, M. Postma, en F. S. du Toit, met mag van toevoeging.

Nadat verskillende name voorgestel was werd besluit, op voorstel van Prof. Cachet dat di naam sal wees *Ons Klyntji*.

Staande di Verg. werd toen ingeteken ver omtrent 500, en £6 6s. bygedra ver voorlopige koste, waarna di Verg. verdaag.

Di Voorsitter lees di vollende telegram van Dr. Viljoen, wat met gejuig ontvang werd :

Dank voor uw vriendelike uitnoodiging. Wees verzeerd van mijn ware spijt over de onmogelykheid waarin ik my bevind om uw Kongres by te wonen. Ontvang de betuiging myner belangstelling in de werkzaamheden uwer vergadering.

Donderdag Namiddag.—Nadat mnr. Glassberg di Kongreslede voor di saal afgeneem het, word di verigtingen om 20 minute o'er dri hervat, toen di vollende artikel an di orde kom, nl. “*Afrikaans as Kerktaal en Skooltaal ; di Afrikaanse Bybelvertaling* (sal ons verskil maak tussen Bybeltaal en gewone skryftaal, byv. *U en uw* in plaate van *jj* en *jou* waar tot God en meerdere gespreek word, ens. ; Leiddraad, Genesis en Matéus ; Wenke daaromtrent) : *di Noodsakelikeheid van Afrikaanse Skole.*” Eers word bespreek “*Afrikaans as kerktaal.*”

Nadat Mnr. C. Badenhorst, Prof. Cachet, Prof. Postma, di Voorsitter, Di. Postma en Snyman, en Mnr. P. Badenhorst gepraat het, stel Ds. Snyman voor, gesek. deur Mnr. N. Badenhorst.

“Di Kongres beskou dat Afrikaans ons Kerktaal moet worde, en siin met blydskap dat Ds. du Toit en andere reeds begin het met di vertaling van di bybel. Di vergadering hoop dat hulle in di gees sal voortgaan, totdat di tyd daar is om 'n Afrikaanse bybel van kerkwege uit te gé.”

Ds. Postma stel as teenvoorstel voor, gesek. deur Prof. Cachet :—

“Dat di saak by di bespreking bly en uitgestel worde tot di vollende Kongres.”

Daar spreek nou nog Mnr. Naude, C. Liebenberg, van Niekerk, W. Joubert, Di. F. S. du Toit en M. Postma, Profs. Postma en Cachet, Mnr. Gräbe en A. Badenhorst, en daarop werd di voorstel angeeem, net Prof. Cachet, Ds. Postma en student W. Postma stem teen.

Di meerderheid van di Verg. verklaar sig voor *u* (in plaats van *jj*) waar tot di opperwese en tot meerdere gespreek word.

Afrikaans as Skooltaal an di orde. Nadat di Voors. en Ds. Snyman dit toegelig het besluit di Verg. eenparig, op voorstel van Prof. Postma :—

“Di Kongres beskou dat Afrikaans ons skooltaal moet wees, mar daar ons nog ni Afrikaanse skoolboeke het ni in di wetenskappe so besluit di Kongres, dat 'n Kommissi aangestel worde om planne te beraam ver di uitgawe van skoolboeke en an di vollende Kongres te rapporteer.”

Diselfde Kommissi ver di tydskrif werd hiirtoe benoem.

Prof. Postma stel voor: “dat di Kongres vollende jaar weer an di Paarl gehou worde.” Dit werd met toejuiging aangeneem, nadat Stellenbos, Pretoria en Bloemfontein afgestem was.

Tot lede van di Organisasi Kommissi werd benoem Di. S. J. du Toit, F. S. du Toit, Dr. Hofman, Dr. Viljoen en Mnr. C. W. H. Köhler.

Di Voors. sê dat ons werk afgedaan en tyd om was, en hy moes di Verg. 'n kompement maak, dat hulle so ordelik en eenstemming di werk afgedoen het. Prof. Cachet bedank di Voors. ver syn bewame leiding en Prof. Postma sluit met gebed.

Donderdag Aand werd weer gewyd an 'n gesellige byeenkoms. Di Stadsaal was versien met tafels vol vrugte en drank. Daar werd weer enige stukke musiek gespeul en gesing onder leiding van Prof. Rocco de Villiers, en toesprake gehou deur Prof. Cachet, wat 'n heildronk instel op “Ons Klyntji,” Dr. Hoffman, wat daarop antwoord, en verder deur di Magistraat, Prof. Logeman, Dr. Viljoen, en Ds. S. J. du Toit.

Di Koningin van Skeba,

OF

SALOMO SYN OUE GOUDFELDE IN SAMBESIA.

[DEUR Ds. S. J. DU TOIT.]

INLEIDING.

IN 1894 het skrywer hiirfan heel Matabeleland en Mashonaland deurgerys en feral di oue mynwerke en boufalle goed ondersoek. Hy het 'n menigte boeke daaro'er gelees en het syn bevindings megedeel in *Sambesia*.* Hy het di boek geëindig met di follende belofte, waaran hy nou hoop te voldoen:—

“En hiermee eindigen we onze beschrijving van die oude mijnwerken en die oude bouwvallen *zoals ze er nu uitzien en wat er nu af te leiden is*. Wordt het ons vergund ons voornemen uit te voeren, dan hopen we later, in den vorm van een historisch roman, *die oude tijden te doen herleven*, en de Koningin van Scheba te doen herleven, samen met Salomo en heel de omgeving der bevolking die in die verre tijden hier leefde en arbeidde. Dus niet een *geschiedenis*, ook niet eene algeheele *verdicthting*: maar eene *herleving*

*'n Boek van 230 bladsye, met Grondplan van Simbabwe, by D. F. du Toit & Co., Beperkt, ver 3s. per pos.

van dien tijd zoo na mogelijk, volgens de gegevens welke wij hebben in oude historische werken in deze overblijfselen;—maar dan hervindt ge Simbabwe en heel Sambesia vol leven en beweging, de goudindustrie in vollen bloei, geheel het maatschappelijk verkeer; en vooral hopen we u dan te doen beseffen, dat die ouden ook *menschen* waren, die leefden, gevoelden, beminden, haatten, vreugde en smart kenden evenals wij. Den lezers van Sambesia roepen we dus toe: Vaartwel! en: Tot wederziens!”

I. DI WITTE KONINGIN EN DI SWARTE

TOWERDOKTER.

Skemerdonker by Wilson syn graf te Simbabwe.—Alleen langs di Aandvuur by di Wa—'n Fremde Besoeker en nog freemder Stori.—Di Swarte Kaptyn bo op, en di Witte Koningin onder di Kop.

Dit was al skemerdonker. 'n Donderweer broei an di lug, wat bedek was met 'n digte fliis fan fijne wolke So nou en dan fal 'n enkele grote druppel, nes enkeltrane, bo uit di lug. Ongemerkt was di son ondergegaan, en begin duisternis di aarde te bedek. Di lug was stil en swoel. Hiir en daar sing 'n kriki, en tussein steun 'n uil.

Ek was in mymering ferdiep, terwyl ek daar by di graf fan Majoor Wilson en syn dertigtal helde sit wat same met hom gestry het en gesneuwel is. Ek ha enige farse wilde blomme gepluk en ingefeg in di blomkrans wat daar reeds verwelk leg op di eensam graf tussen di boufalle van Simbabwe.

In myn sakboek had ek 'n gedig geskrywe op di heldegraf. Di laaste ferse kon ek nog skaars siin om te skrywe. En ek was moeg, want ons was di oggen om 9 uur daar gekom, en di hele dag was ons besig om di grote onregelmatig ronde gebou te besien, op te meet, en portrette daarfán te neem.

Toen ek tot my self kom roep di donker my om me di voet-pad, deur di rewines en graniitrotse, terug te gaan na di wa toe, wat langs di hoge en dikke muur fan di oue reusegebou staan, onder di grote bome en tussen di hoge gras. Di bopunte fan di pale rondom Wilson syn graf, wat hulle afgesaag het, neem ek neder brandhout onder myn arm, fer ons aandvuur.

Ek kry di wa daar glad alleen. Henni, ons wa-dokter en tolk, had ons na Umgabe, di kaptyn bo op di versterkte kop gestuur, met 'n mooie veulkleurige wolkombers en nog enige klyne persentjies, om hoo te pols of ons wat fan hom of fan syn volk kon ferneem omtrent di oue boufalle; en hy was tot myn ferwondering nog ni terug gekom ni. Neef Gideon en Neef Hendrik het teen di aand deur di ruwe berg teftoet geloep na di Sendingstasi Morgester, omtrent 5 of 6 myle af. En wat my di meeste ferwonder was dat Klaas, ons klyne Koranna Iyer, nog ni gekom was met ons osse ni.

Hoe dit sy, ek kom skemerdonker by di wa, en begin 'n fuur te maak, en sit 'n ketel water op om

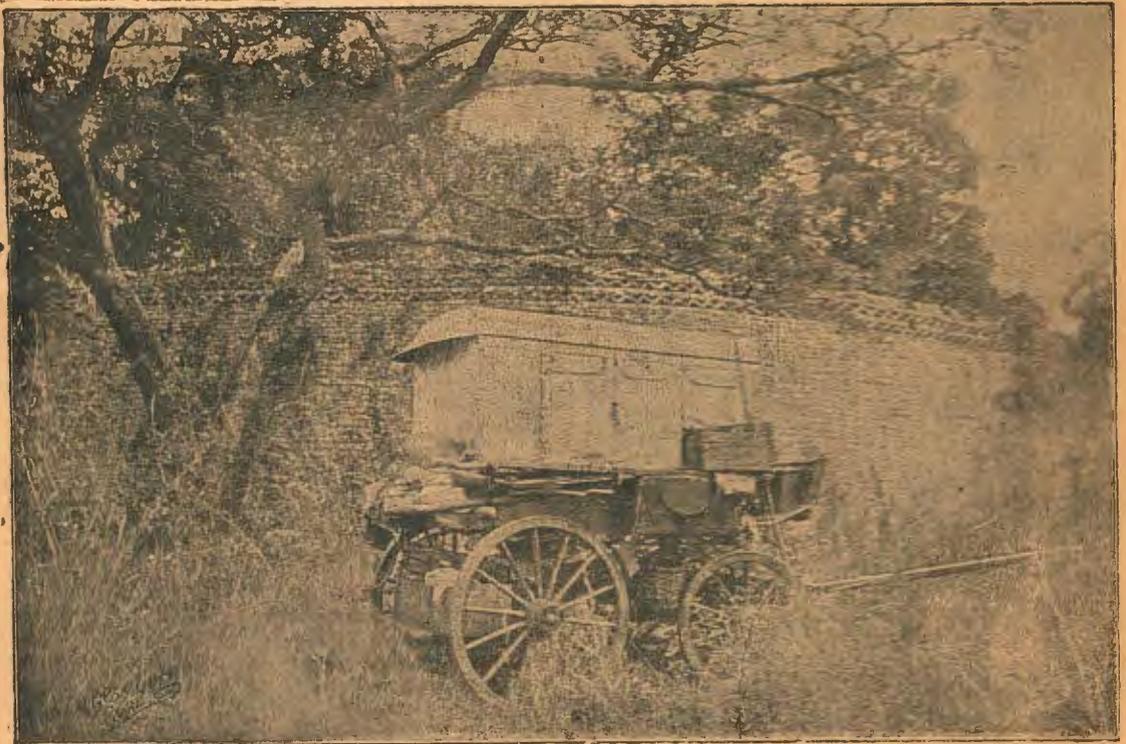
té te maak fer ons aandéte. Ek sit toen eensaam by di vuur. So nou 'n dan fal daar nog 'n grote drup-pel uit di lug, en klaged hoor ek di uil steun.

Naderhand hoor ek Klaas ankom met di osse. Met heel wat moeite fang ons twe di osse tussen di tam-boekigras, wat daar 12 voet hoog groei, en ons binde hulle an di bome fas naby di wa; want hiir dwaal nog enkele leeus rond. Nou sit Klaas en ek alleen by di vuur. Dis al pik donker. Ek fra fer hom, waar hy so laat gebly het. Hy sê, hy het fer hom so baing ferwonder o'er di grote one gebone, dat di osse uit di hande geraak het, en hy het hulle skaars in di hande gekry foor donker.

Terwyl ek nog met hom praat, hoor ek 'n geritsel in di struike en hoge gras. En hiir kom 'n kaffer half kruipende uit fan di kant fan di rewine. Bangerig kom hy lanksaam nader. Nog 'n end fan my af fal hy neer en kruip op hande en foete nader, en "konsa" al di tyd, waarfan ek net verstaan "Umkosi! Kosi!" Toen hy 'n paar tré fan my af was, wys ek hom met tekens dat hy mar kon opstaan. Toen siin ek an di snoer met "dolosse" om syn nek en di gord met hout-jjis en worteltjjis om syn lyf, dat dit 'n towerdokter was, so oek an di fére in syn hare. Hy had 'n bos asgaai, wat hy foor myn foete kom neerlé.

Ek wys hom toen hy moet mar gaan sit, en hy gaan 'n endji fan di fuur af sit. Mar daar was onrus en frees op syn gesig, hoe ek oek al perbeer om fer hom gerus te maak met tekens. Klaas ken di Koranna-en Makkatees-tale, en ek sê hy moet perbeer om met hom te praat. Mar hulle kon makeer ni ferstaan ni. Ek laat hom toen 'n stuk kos gé, en hoewel eers agterdogtig, tog was di honger fer hom baas, en begin hy naderhand te eet.

Wat was ek bly toen ek weer foetstappe hoor, en siin dat dit Henni was. Ek fra fer hom waar hy dan so laat gebly het. Syn antwoord was, di kop is baing hoger as 'n mens denk, en jy moet met 'n slingerende voetpadji tussen di grote graniit rotse en oue forte opklim. En toen hy bo kom, had di Kaptyn net 'n Raad, sodat hy hom ni dadelik kon siin ni. Daar was 'n hele rumoer, wat hy ni kon uitfinde wat dit beteken ni. Hy het naderhand di persente an di Kaptyn gegé. Mar omtrent di oue rewines en forte kon hy niks uit di kaptyn of syn folk kry ni. Party sê Molimo of Mosino's (di Opperwese of di geeste fan di foorfaders), het dit gebou, en so meer. Mar ferder wil hulle niks openbaar ni; hulle sê mar: dis baing oud; hulle faders syn o'ergrootfaders, baing fér agteruit, het dit so hiir gekry. En di fraag of hulle

REISWA TEEN DI SUID-OOSTE MUUR VAN SIMBABWE.

dan ni weet of hiir iwers oue gedenkstukke of so begrawe of ferberg is ni, sê hulle mar : "Né, ons is bang, ons het ni gekyk ni."

Terwyl hy my nog syn befindings bo op di kop medeel kom ons twe maters oek terug van Morgester af, en bring my 'n paar pragtige tamatiis mé, en fertel ons, dat daar so 'n mooie tuin is en dat Eerw. Louw en syn vrou di follende dag by ons son kom kuier en fer ons 'n mandji groente sou stuur; want hulle had 'n pragtige tuin. Dit was 'n welkome tyding, want ons had toen al 'n 2 of 3 maande gery sonder groente, en ons was almal al half siik van di pure wild-flees en biskuit.

"Arri, kyk, u het geselskap gekry!" sê Neef Gideon, half fragend.

"Ja," was myn antwoord, "mar ek kan met hom ni praat ni. Henni is oek mar netnou eers gekom. Ek kan siin hy is 'n towerdokter. Henni moet nou eers perbeer om met hom te gesels."

Ek laat toen fer Henni tolk, dat hy ni hoof bang te wees ni; (want hy kyk ons mar aldeur met jagterdog an, en soos 'n os raas, skrik hy en kyk ewe ferfaard om); hy moes ons mar fertel wi hy is, waarfandaan hy kom, waarheen hy gaan, en so meer. En in kort kom syn stori hirop neer: dat hy al lank towerdokter was fan di Kaptyn Umgabe hiir op di kop. Mar nou is daar 'n kind van di Kaptyn bo fan di style krans afgefal, en dadelik het hulle fer di Kaptyn wys gemaak hy het di kind getower. Di Kaptyn het toen 'n ander towerdokter laat kom fan Garimbila, 'n aburige Kaptyn af, en di het fer hom "uitgeruik" Mar hy het dit betyds agter gekom en geflug, en hiir in di rewine, weg gekruip, om fanuag te flug. Mar ag, waarnatoe? Morre sal di kaptyn tog mar 'n hele impi uitstuur en hulle sal fer hom opspoor en dood steek.

Ons sê hom toen hy moet mar by ons bly, ons sal fer hom beskerm. Hy sê toen: Né, di Kaptyn sal fer julle al nal dood maak."

Ek fra fer hom of hulle dan ni gehoor het hoe "di mense" met Lobengula gemaak het ni, en of hulle ni weet fan di "meksim-kanonne" wat so finning skiiit ni.

Hy sê: "Ja, ons het gehoor, di mens laat somar fuur uit di lug uit fal, en di kanon hy skiiit somar fan son-op tot son-ouder, sonder moeg worde."

Ek wys hom toen myn rewolwer en fra fer hom of hy denk di dingetji kan oek so skiiit? Hy skud syn kop. Ek wil hé, hy moes dit in syn hand neem, mar dit won hy ni. Ek hou toen di rewolwer na di muur, wat deur di fuur verlig was, en skiiit al 6 skote kort na makkaar af teen di muur. En so lank as ek skiiit sê hy op syn taal: "Dis hy di! Dis hy di!" Ek fra hom toen, of hy denk dat Umgabe syn folk sal staan fuur di ding, want ons het elkeen so éne. Toen kry hy moed en begin te glo, dat ons fer hom sal kan beskerm.

Ons kom toen onder makkaar o'reen om hom folle beskerming te belowe, mar dan moes hy ons alles wys

en vertel van di oue rewine, en laat hom dit fertolk.

"Au!" roep hy uit, "Umgabe sal fer ons almal dood maak. Net mar di kaptyn en ek wert alle daarfan. Fan fanmelewe af is dit só, net di kaptyn fan di kop en syn towerdokter weet di gehym fan di plek. Mar as ons dit an imand anders openbaar, dan word ons dood gemaak."

Ons verseker hom toen dat fer hom niks sal o'orkor ni; hy moet mar fer ons alles fertel en gaan wys. Mar dit het baing moeite gekos, en ons moes hoereers dryg, dat ons hom an di kaptyn sal o'ergé as hi ni alles fer ons fertel en wys ni. Toen fertel hi ons wat folg:—

"Myn fader het fer my vertel, dat myn fader ey fader fer hom fertel het, baing mane agteruit, me dooie mane as ek kan sê, dat hiir eenmaal "Abalanga" (witte mense) gewoon het met lange hare. En hulle het 'n witte koningin gehad, met baing lange hare, wat tot amper op haar foete ghang het. En toen hiir ander witte mense gekom fan di grote water af, waar di son opkom. Hulle het gekom met wonderlike pak osse, ni nes ons osse ni (kaméle), en hulle het baing limbo en koper en krale gebreng. Hulle het di grote krale met klip-mure en klip-dakke gebou. Hulle het baing asgaai en pyle en sawels gehad, en hulle was fer ons nasiis baas om te feg, en het fer ons slawe gemaak. Hulle het fer ons gate laat grawe in di grond om "Isipsi" (goud) uit te haal. Di witte mense het di grote klip krale gebou, so hoog soos di bome, en hulle het baing mane in di land gewoon.

"Mar naderhand het ons opstandig geworde, en baing nasiis het gekom fan di ander kant fan di grote rifir (Sambesi), en andere nasiis fan di grote sonpanne af, waar di son ondergaan, het oek gekom, en hulle het almal fer ons kom help. En toen het ons di Abalanga hiir fas gekeer, en gif in hulle water gegoï, en hu le grote krale ferbrand. En dat hulle ni weer moet kom ni, het ons sofeul as ons kan, hulle krale afgebreek en di gate fol grond gegoï.

"Naderhand is hiir toen weer andere mense gekom fan di grote water af, wat amper nes witte mense is, met lange hare, mar hulle was ni heeltemaal wiet ni (Arabire en Portugése). Hulle breng fer ons laprasgaai en baing limbo en krale, en hulle neem "Isipsi" weg, wat ons was uit di rifirsand uit. En na hulle kom di Matabeles, en maak fer ons dood, en neem ons fé en frouens weg, en wil fer ons slawe maak. Daarom woon ons nou bo op di koppe, in di skanse. En dis di waarheid wat ek nou fer julle fertel het."

Ek fra toen fer hom: "Mar wat is fan di witte koningin geworde toen julle faders hiir-di stad verbrand het?"

"Ons weet ni," sê hy. "Party sê sy het geflug na di berg Afur, daar fer waar di son saans gaan sonder. Want tot daar oral het di Abalanga "isipsi" gegewe. Mar party sê, sy is in 'n grote huis onder di kop gebou, gaan met di witte jong nois wat altyd by haar was

en dat hulle tog altoos onder di kop woon. En ons denk oek so."—

"Waarom derk julle dan dat sy nog al di tyd onder di kop woon?" vra ek. "Weet julle dan fan grote hol plekke onder di kop?"—

Hy sit 'n rukki stil met syn hande foor syn gesig. Naderhand sug hy so diip, en begin te soebat, ons moet liwers fer hom laat flug; want hy mag ni ferder fertel ni. En 'syn bewardende hande speel met syn dolosse. Toen ek siin daar is gen ander raad ni, dryg ek hom met di rewolwer as hy weg loop en ni alles nou fer ons fertel ni.

Toen begin hy: "Daar bo onder di krans, onder di digte bosse, is 'n grote platte klip en dis di deur fan di grote kraal onder di berg, waar di witte Koningin nog woon. Mar net di kaptyn en ek en 3 indunas weet fan di deur. En al jare net met volle maan, soos ons miliis en ons kafferkoorn ryp is, mar foor ons oes, dan pluk ons eers di rypste are fan di kafferkoorn en ons maak 7 potte biir, en dan neem ors 'n wittite oeilam fan een jaar oud, en middernag gaan di Kaptyn en ek met dri induna's. Ons rol dan di grote klip weg, en ek slag di bok en sit di 7 potte biir daar fer di witte Koningin en haar jonge nois, en dan gaan ons onder in di flakte, an di foet fan di kop. Dan hoor ons eers so mooi sing onder di kop, en dan naderhand kom di witte Koningin met haar jonge nois uit, almal wit angetrek en met lange hare, en sing-sing klim hulle daar op di grote klip. En as hulle klaar met sing het, dan tel di Koningin haar hande op, en op elke punt fan haar fingers blink nes 'n sterretji, en dan segen sy fer ons: Dat Molimo fer ons moet reen en dou en sonskyn gé, en di sprinkhane en di Matabelis afkeer, dat ons miliis en kafferkoorn moet groei, dat ons bokke en koeie mooi moet anteel en baing melk moet gé, sodat ons kan pap eet en melk en biir drink, en ons frouens oek, en di pikkeninis (kindertjiis) oek. Mar as ons ni di bok en di biir fer di witte koningin breng ni, dan kom sy ni uit om fer ons te segen ni, en dan huil ons frouens en kindertjiis, en ons fé gaan dood, en di sprinkhane pla fer ons, en di Matabelis kom fer ons berowe en fermoor. En dis nou di waarhyd wat ek fer julle fertel het."

Ongelukkig kom daar juis 'n blits en 'n donderslag net kort nadat hy klaar had met fertel, terwyl ons 'n paar woordjiis onder makaar wissel. Ek siin dadelik dat hy ferskrik en ferslage was. Ek fra hom toen: hoe diip hy daar onder in di gat in was; hoe groot dit daarin is; of daar baing kamers is, en so meer; mar ons kon niks meer uit hom kry ni. Hy skud mar syn kop en sé hy is bang, di witte koningin is kwaad o'er hy fer ons soveul fertel het, en sy sal fer hom dood slaan met di onweer as hy meer fertel.

Neef Gideon sé toen: dis mar anstellings. Di kaffer het ons 'n boel leuens fertel, en nou is hy bang ons sal di saak ferder ondersoek en dan sal hy fass kom; daarom wil hy ni meer fertel ni.

Ek fra hom toen of hy morre oggend froeg fer ons di plek sal gaan wys waar di ingang is. Hy sé weer: né, hy is bang. Ons maak toen onder makaar plan ons sal hom dving om ons nou op staande spoor di plek te gaan wys, want anders loop hy straks uit frees fannag weg. Toen di latérens angesteek en met di rewolwer in di hand gaan ons agter hom an na di plek toe en laat fer Klaas alleen by di wa. Mar wat ons di nag gesiin en ontdek het, fertel ons follende keer.

Di mislukte Jameson Komplot.

(Oujaar '95—Nuwjaar '96).

Het jy ooit van selewe van so wat gehoor,
Van so 'n listige, duiwels Komplot?
As di plan-van di Jingoos en Chartered-gespuis?
Mar soe, hul is nou eers verspot!

Denk hul dan dis Kaffers, wat hul kan bekruipe,
En met hulle maxims vermoor?
(Net soos hul di land van Loben het gejump?)
Wi 't ooit van so 'n rooftog gehoor?

Di plan stink na whisky, dis dronkmens syn werk;
Wi 't uitdag was seker besoop...
Was dit in Eropas of elders gebeur,
Was di laaste an di galg opgeknoop.

Hul mag van geluk praat, di "Boers" is te goed,
Anders was daar 'n groot Slagterenek...
Hul mag ver Oom Paul wel baing bedank,
Dat hul uit syn laud mag vertrek!

Mar hoor nou, hoe raas, hoe bellig hul di "Boers"
In hul pers, met di kabel en draad;
So blaas hul di vuur an en wil mar ni rus,
En soek nog gedurig meer kwaad.

Ja, Rhodes! nes 'n ster het jy hoog in di lug
Gestaan, en ons oge verblind.
En nou is jy stil na Eropas gevlug,
A né, Rhodes, jy was ni ons vriend!

Verbleek is jou glans, jy het onheil gestig;
Jy was mar 'n dwaalster, niks meer;
Jou flikkering was mar 'n meteoors lig,
Jy val soos 'n vuurpyl weer neer.

Transvaal en di Vrystaat het nooit jou vertrou,
Jou Kimberley spiits was genoeg.
Hul het wel jou grootpraat terdege onthou:
Jou "Kleur van di Kaart" was te vroeg!

Jy het jou verbeel, jy di Bond kon gebruik;
Mar nou blyk dit net anders om;
Ons het nou di stank van jou swawel geruik,
Ons weet nou jou klouwe was krom!

Jy het lank genoeg hiir genaap en geskraap,
En vals met ons nasi gespeel;
Ons het lank genoeg an di skyn ons vergaap:
Di wond word ni lig weer geheel!

Toe, vat mar jou skatte, verlaat mar ons land,
En trek na jou eiland weer heen ;
Want dalk steek jy hiir nog di heel boel in brand,
Gen mens wat jou heengaan beween.

Blyf tog mar in England en kom ni terug,
Drink Whisky, geniit mar jou buit ;
Jy is tog nou eenmaal di Kaapstad ontvlug :
Jou loopbaan di is hiir nou uit.

Di "Charter" di moet ook ver goed na di maan,
Dit moet nes 'n scepbel mar bars ;
Al sal daar veul Jingoes bankrot om moet gaan,
Hoe hard hul di tande oek knars.

Soos 'n leeu, of 'n tier, wat syn prooi wil bespring,
Trek Jameson op na Transvaal,—
Di Boere di had hom al gou in 'n ring,
Ontvang hom met kogels en staal.

Syn vrybuiters bende met Maxims en al,
Was lafaards en hys 'n wit vlag !
Di Jingoes di prys hul as "helde",—hoe mal !
Dis "helde," voorwaar, om te lag !

"Hul "helde" was moeg en hul kos was gedaen,
En al hul patrone was op !"
So lig hul—né, hul was te sleg om te staan,
Want hul word net dugtig geklop.

Di skote was raak, want di boere skiit net,
En had dit wat langer geduur,
Dan was daar gen een van di rowers ontset,
Dan het hul dit anders besuur.

So baing gesneuwel, so baing gewond
(Di les was tog oek al genoeg)
Di leg op di slagveld bestrooi in di rond ;
Hul witvlag kom glad ni te vroeg !

Al was dit 'n rowers- en moordenaars gebroed,
Tog kan jy wel jammer oek kys ;
Tog moot ons gelowe di Heer eis hul bloed
Van di wat hul so het mislei !

Nes 'n leeu in 'n kooi sit di grootbek, o, grap !
Met syn maters en wag op hul straf ;
Syn nagels is stomp an di traliis gekrap :
Hul kom te genadig daaraf !

Transvaal was grootmoedig en lewer hul uit,
En nou trek hul weg o'er di sé.
En daarmé is nou wel di anslag gestuit,—
Mar is dit di end van di wé ?

Stuur Leonard en Phillips, Rhodes, Farrar in kluis,
So gou as jul kan oek mar weg ;
Want anders kom daar nooit gen rus in di huis,
Di Jingokliik is tog te sleg !

Verban di beroerders, jaag ower di grens
Di kwaadstokers, spaar hul gen een :
Jul worl net verag en gehaat en verwens,
Vertrou di rebelle ni, neen !

Het Bronkerspruit en Langenek
Hul dan nog ni geleer,
Dat hul na vijftin jaar dit waag
Om nog eens te perbeer ?

Het hul Ingogo dan vergeet ?
Majubaberg daarby ?
Dat hul op nuw by Doringkop
Weer op hul vel moes kry ?

Hul dag: di "Boers" is mos verdeel
In kerk en maatskappy,
En ons kan nou di "ryke land
Tog al te maklik kry !

En daarby is dit Nuwejaar,
Di mense is rond verstrooi,
Johannesburg is kant en klaar,
Di ding kom nou net mooi.

So redeneer di "Chartered gang"
En maak hul planne klaar ;
Mar hul vergeet di Heere waak,
Dat Hy, Transvaal bewaar.

Di Judasburgse vullisboel
Was saam in di komplot,
Hul werk al lank met duiwelslis
En het di "Boers" bespot.

Di Kafferhordes, klaar tot moor,
Was o'eral-oggestoek...
Mar al di Agitofelraad
Verdwyn, God dank ! in rook.

Geluk, Transvaalse Broederskaar !
Jul is op nuw gered.
Wees eensgesind, hou droog jul kruut,
En blyf in di gebed !

Dank, trouwe wagter, "Onse Jan" !
Dank ver jou mannetaal,
Dank ver jou tijd'ge tussenkon s
Tot segen ver Transvaal !

Jou woord vind weerklink in ons land,
In England, in Euroop—
Elk Afrikaner seg met dank:
"Hy was ni ongekoop !"

Dank, Paarlse vrinde, dat jul weer
So fluks het uitgepraat.
Jul het bewys, dat oek jul hart
Nog warm, soos altyd, slaat.

Dank, Vrystaat, wat so daadlik klaar
Was, om te help in nood...
O Republike, blyf mekaar
Getrou tot in di dood !

Verénig mar so gou jul kan:
In eendrag leg jul krag...
Pas op, vertrou di jingoes ni,
Oek self gen enkele dag.

En mog di tyd tog spoedig kom,
Ja breek di dag weldra,
Dat ons kan skrywe van ons land:
"VERENIGDE AFRIKA !"

Werk saam met ons, wi 't goed mog meen,
Van welk geslag of land ;—
O'er Rhodes syn politike graf
Reik ons mekaar di hand.

Ons ye Geskiedenis.

DEUR OOGGETUIGE VERTEL.

TOEN di Transvaalse Deputasi in 1884 an 'n éremaal in di Haag toegejuig werd deur al Hollands vername manne van alle partye, toen het Dr. Schaepman di edelste manne van 'syn land toegeeroep :—"Menere ! ons *het* 'n geskiedenis, ons *skrywe* geskiedenis, en ons *lees* geskiedenis ; mar daar-di manne *maak* geskiedenis"—wijsende op di Deputasiledede. So is dit. Ons *maak* nog voortdurend geskiedenis. Mar di geskiedenis moet *beskrywe* worde, veral di van ons oue voor trekkers, en selfs latere gebeurtenisse, soos ons Kaffer-Oorloge, di Basuto-oorlog in di Vrystaat, di Vryheidsoorlog in Transvaal, ens. Daar is nog baing *onbeskrywe* bladsye en hoofstukke in ons geskiedenis. En daar is gen ander kans om dit ver di nageslag en ver di wêreld te bewaar ni as om dit op te teken uit di mond van ooggetuige, en deur di druk te bewaar. Dis ons doel om in elke nommer van *Ons Klyntji* so'n bladsy uit ons geskiedenis te gé. Ons vertrou medewerkers buiteaf sal ons hiirin help, om self sulke verhale op te teken as ooggetuige, of van di lippe van ooggetuige. Baing van di mense lewe nog. Mar hulle sal ni altyd lewe ni. Help ons dus op di manier oek om geskiedenis *te maak*.

DI SLAG VAN AMAJUBA.

[DEUR S.]

SKRYWER hiirvan het net na di vryheidsoorlog 6 jare lank Transvaal in syn lengte en breedte deurgerij, en is met alle manne van enige betekenis, van di hoogste tot di laagste, in persoonlike anraking gewees, byv. met alle kommandante en veldkornette en di voormanne wat an al di veldslage teen di Engelse deel geneem het. Hy het hom dit van verskillende persone o'er en o'er laat vertel, sodat hy di ding van alle kante kon bekyk, en daarvan het hy antekeninge gehou ver latere geskiedenis-beskrywing, wat hy nou hiir gé.

So'n beskrywing van di lippe van ooggetuige het di voordeel dat dit ons di gebeurtenisse lewendiger voorstel. Mar dit het daarom oek 2 nadele : 1) di hoofpersone lewe nog, en 'n mens moet ontsiin om alles ronduit te beskrywe, want ver party is dit tot eer en ver party tot óneer, en as di geskiedenis na waarheid opgeteken word, dan blyk dit dat dikwils di verkeerde persone al di tyd di eer gekry het ; en 2) 'n ooggetuige bekyk 'n saak altyd van syn standpunt, dus van een kant af, en daarom is syn verhaal gewoonlik een sydig. Dit kan nou egter ni anders ni, en ons sal perbeer om di lewendighyd van di verhale te behou en daarby so veul as molik is di 2 nadele te vermy.

Kort na di vryheidsoorlog sit skrywer hiirvan een oggend an ontbyt met syn famili te Pretoria, toen

O'ERLEDE VELDKORNET STEPHANUS ROOS,
Di Ware Held van Amajuba.

o'erlede veldkornet Stefanus Roos inkom. Vollens gebruik neem hij op uitnodiging as huisvrind plaas an di tafel en eet same. Skrywer hiirvan had toen al van verskye ooggetuige gehoor dat *hij* yntlik di man was wat met Gods hulp Spitskop of Amajuba ingeneem het, en neem dadelik di geleenhyd waar om ver hom di gebeurtenis te laat vertel, wat hy op so'n eenvoudige en lewendige manier doen, dat ons na ete na di studeerkamer gaan om enige antekeninge daarvan te maak, soos ons dit nou hiir 'n bitji uitvoeriger afskrywe. Laat ons hiir vermelde, dat di man wat di hieldestuk gedoen het, sig oek later in di Mapog-oorlog buitengewoon dapper gedra het, en daar gesneuwel is deur di verradelike kógel van 'n Kaffer uit 'n klip-skeur. Syn verhaal, wat deur vele andere ooggetuige bevestig werd, is soos volg :—

"Toen ons di Sondag morge vroeg gewaar dat di Engelse bo op di kop was, was daar 'n grote opskudding in ons lager. Alles en almal was in rep en roer. Ek voel an myn hart : as ons di Engelse ni dadelik afhaal van di kop af ni, en ver hulle eers tyd gé om ver hulle daar te verskans en kanonne daar te breng, dan is ons verlore. Daar was gen tyd of kans om eers 'n krygsraad te roep ni. Ek gryp so mar myn pèrd

en jaag storm teen di voet van di berg uit. Hiir en daar siin ek enkele persone, van verskillende veldkornetskappe, oek te pèrd jaag. Ek skré en wenk ver hulle met myn hoed. Ons jaag toen tot onder di eerste afset; want di berg maak verskillende afsette; en ons laat ons pèrde somar onder in di kloof staan. Daar onder di eerste krans of rant gaan ons toen sit; ons was mar omtrent 'n 12 man toen ons daar kom. Mar ons siin toen nog gedurig di manne met 2 en 3 angejaag kom van verskillende kante af. Ek skré en wenk mar gedurig met myn hoed, dat hulle almal daar onder di rant moet by makkaar kom.

"Toen ons omtrent tussen 40 en 50 man by makkaar was, kyk ons hoeveel krygsoffisire daar was. Toen was dit net Kommandant Joágin Ferreira, van Nuwe Skotland, en ek; en ek was mar assistent-veldkornet. Ek sê toen ver hulle: Ek voel an myn hart dat ons di kop moet neem; want as ons di kop ni dadelik neem ni, en ons gé di Engelse tyd om ver hulle te versterk, dan is ons verlore. Hulle sê, hulle denk oek so.

"Toen sê ek ver hulle: Mar hiir moet ons met makkaar 'n verbond maak om di kop te neem of om almal te val. Want as ons 'n anval maak, en di kop ni neem ni, sal Generaal Joubert baing kwaad wees ver Ferreira en ver my, dat ons teen syn orders di kop bestorm het, (want syn order was om ni di kop te bestorm ni). Hulle sê toen almal: Dis goed; hulle sal my volg en ons sal same di kop neem, of almal same val. Ek sê toen ver hulle: Onse God sal ver ons help, en ons sal di kop neem; want ons kan ni anders ni.

"Ek sê toen verder ver hulle: Ek siin net mar een plan om di kop te neem. Ons moet ver ons in 2 klompe verdeel. Di een klomp moet reg teen di kop opklim, van di een afset na di ander; en di ander klomp moet 'n koppie neem wat eenkant van di groot kop uitsteek. Dan kan ons perbeer om o'er en weer skuins makkaar los te skiiit en so al hooger op te klim. Ek vra toen ver Ferreira watter van di twe klompe hy wil anvoer. Hy sê hy sal di koppie neem.

"Ons deel toen di manskap, soveul molik vrywillig, tussen ons 2; hulle was toen angegroei tot tussen 70 en 80 man, vollens myn skatting. Ek sê toen ver myn manskap: Party moet met myn same opkruip tot agter di vollende afset of rant, en party moet hiir by di eerste afset agter bly om di Engelse terug te skiiit as hulle te vér uitkom om ver ons te belet om di vollende rant te neem; want di Engelse skiiit toen al pylskote op ons bo van di kop af. Daar kom toen oek nog gedurig enkele persone agterna, wat party agter Ferreira an gaan en party sig by myn manne voeg. Mar van nou af had ek amper gen tyd meer gehad om om te kyk ni. Ek was mar altyd besig om myn manne an te moedig en vort te help, sodat hulle gen tyd kry om moed te verloor ni. En ons manskap was wel min, mar ons had di dapperste kerels by ons.

"Di tweede rant of afset beryk ons dan oek in tamelik korte tyd en sonder enige nadeel deur di pylskote wat o'er ons koppe vlieg, en op di manier later een van ons

manne gedood het, naamlik Johannes Bekker, en 6 gewond het; ni van ons voorste mense ni, maar van ons agterste, sodat ons voorste manne ni eens daarvan gewet het ni. (En dis al ons verliis van di dag).

"Toen ons agter di tweede afset was, gaan ons 'n bitji rus agter di krans, dat ons agterste manne kan bykom. Ons siin toen dat Ferreira en syn manne al an di veg was, want daar was al Engelse op di koppie, wat hy moes neem. Gelukkig kon ons di Engelse wat op di koppie was skuins van agter beskiit, terwyl hy hulle van voor beskiit. Hulle vlug dan oek gou toen hulle di vuur van 2 kante kry, want daar was ni veul skuling op di koppie ni.

"Terwyl ons dus ver Ferreira help om di koppie te neem, kom myn agterste manskap by, en dit las nog mar altyd agteran van di wat nog altyd bykom. Ek gé toen weer diselfde order, dat party van myn manskap agter di middelste rand moet bly om di Engelse terug te skiiit agter di bo'enste rant, wat ek nou moes perbeer om te neem. En ek het gestin dat ons daar hard sou moes veg, want daar sou ons bors an bors met di Engelse kom, en daar moes ons win of verloor.

"En so was dit oek. Toen ons agter di middelste rant uitkom skiiit di Engelse net hard op ons. Mar gelukkig kom Ferreira en syn manskap toen net uit op di koppie, en so kon hulle weer ver ons los skiiit, net soos ons ver hulle los geskiit het. So skiiit ons skuins o'er en weer makkaar los. Ek siin toen dat onse God ver ons help, en sê dit ver myn manskap wat by ons was, en ons vat nuwe moed.

"Mar glo my van toen af het dit hard gegaan. Ons moes op ons buik di berg op kruip agter di hoge polle gras, en van di een klip en kliprantji na di ander. Mar ons kruip al nader en nader, en di geveg word al harder hoe nader ons kom. Mar ons agterste kerels van di middelste rant af en Ferreira syn manskap hou di Engelse so warm, dat hulle ni durf uitkom om behoorlik korf te vat op ons ni.

"Eindelik bereik ons di borant; want di kop is bo plat, met 'n rant van klippe's rondom. Toen veg ons amper bors an bors met di Engelse, mar sonder dat ons amper makkaar siin. Party keer is hulle eenkant van 'n klip en van ons mense anderkant; partyker kan ons di trompe van makkaar syn gewere siin; en ek weet nog ni hoe dit is dat daar ni van ons mense geval is ni. Ons liwe Hère moet ver ons bewaar hé.

"Naderhand wyk di Engelse terug en hulle skiiit hou op, mar ek hoor an di skote dat Ferreira di kop an di ander kant bestorm en net hard veg. Ek dog: Nou is myn tyd. Ek was di voorste van myn manskap en tel myn kop op om o'er 'n klipkoppie bo op di kop te kyk. Mar ek skrik toen ek di mag van Engelse bo op di kop siin, hoewel 'n end van ons af was di digte trop, en an di ander kant veg hulle hard met Ferreira. Ek buk dadelik weer (hulle het my ni gewaar ni), en ek kyk om. Toen siin ek eers hoe min manskap by my is, en hoe enkel en uit makkaar myn mense ankom.

“Ja, onse liwe Here weet dit, toen sink myn moed ver’ n o’eblik weg. Ek dag: ag, di Engelse kan kom en vang ons klompi hiir met di haude en maak ons almal vas. En dan het ek geweet, as dit tot di uiterste kom sal di Engelse ons storm met di baionette. En ek wil ni ontken ni, toen het ek gebruik gemaak van ’n leuen. Ek hoop onse liwe Here het my dit vergewe! Ek wenk toen met myn hoed en ek skré: “Kerels, kom nou! Kom gou! di Engelse vlug!” A ja, toen borl myn kerels agter di klippe uit, en di agterste kom an dat dit help. Ons storm toen somar bo op di rand, ek denk ons was daar omtrent ’n 40 of 50 man, en di Engelse was ’n 30 of 40 tré van ons af.

“Ons vuur toen op di Engelse so hard as ons kan, want hulle staan toen oop en bloot en ons het tog ’n bitji skuiling agter di klippe. Di Engelse wil ons toen storm met di baionette, mar ons skiiit hulle tot twe male terug. Net toen di Engelse ver ons storm, kry Ferreira weer kans en hy kom oek uit met syn manskap en ko’el hulle vuurwarm van di ander kant af. En net op di kritike o’eblik hoor ek van ’n derde kant af oek skiiit; daar kom toen Stefanus Trichard en D. Malan met ’n klompi Utregeuse mense oek uit. Toen kry di Engelse dit van 3 kante af gelyk. En ek denk dis net toen oek dat Colley geval is. Dit kon di Engelse ni staan ni. Dit kom toen te hard. En hulle bars somar di berg anderkant af.

“Ons mense loop toen somar storm om di Engelse wat vlug van agter af te skiiit. En ek oek same. Mar ’n menigte Engelse bly somar staan en gé ver hulle o’er. Toen ek siin hoe baing Engelse daar nog agter ons staan, wat ver hulle o’ergege het, werd ek bang, as hulle siin hoe min ons is, dat hulle straks ver ons van agter kan anval, en as di voorste wat vlug dan omspring, dan is ons tussen twe vure. Ek ken gen Engels ni, mar ek kry toen gou een van ons jonge kerels wat Engels ken en ek sé ver hom: ‘Skré nou hard ver hulle in Engels, as hulle ver hulle wil o’ergé, sal hulle niks kwaads o’erkom ni. Mar dan moet hulle almal gaan plat lé tot di geveg verby is. Want as een syn kop optel, dan kan ek ni help as hy ’n ko’el kry ni.’ Hulle gaan toen almal plat lé, en so kon ons manskap di vlygtende Engelse agterna skiiit. Party spring somar di hoge kranse af, en party het in di kranse en bosse bly hang.

“Daar is di dag van di Engelse geyal 4 offisire, met Colley daarby, en 86 man, en gewond 8 offisire en 125 man, en 6 offisire, waarby was een Luitnant-Kolonel, en 51 man het ons gevange geneem. Ons siin toen dat Colley amper syn hele mag op di kop had en dat hulle neerlaag volkome was; want di wat gevlyng het, vlug party somar verkeerde koers di Drakensberg in. En di wat halfpad na di Kamp onder by di kanonne was vlug oek party di kamp verby.

“Toen al ons mense by makkaar was op di kop, na afloop van di slag, was ons tussen 180 en 200 man.

Ons maak toen plan om ’n kleine wag by di krygsgevangene op ’i kop te laat, en di Engelse kamp te gaan bestorm. Mar terwyl ons nog daaro’er planne maak, kom daar ’n digte mis op uit Natal, so skilik en so dig as ek nog ni gesiin het ni. Toen sé ons almal: Né, dis di hand van di Here, wat sé: ‘So vér, mar ni verder ni!’ En ons dank di Here ver syn verlossing op di Sondag aand.”

Vreemde Sektes in Rusland.

DAAR is seker ni twe lande wat meer van makkaar verskil ni as Rusland en Amerika, en tog kom di twe lande hiirin o’ereen; dat di wonderlikste dweepagtige afdwalings in albei voorkom. In Amerika word alles vrygelaat, in Rusland volstrek ni, mar tog kan al di strengheid ni uitwerk dat di sektes uitsterf ni.

Di Godsdiiins van Rusland is di Griekse, wat byna is nes di Roomse. Hulle verwerp di Paus en noem hulle self di “*Regsinnige Kerk*.” Di meeste gebruike is daarom mar nes di Roomse.

Al di sektes in Rusland het egter ’n sekere gelyke karaktertrek. Dwepery is di hoofsaak, en wel sombere dwepery, wat sig openbaar in selfmoord, of selfverminking. Muskiin het di geaardheid van di land daar ’its mé te doen. In di meeste streke is di winter lank en baing koud, en as di boer niks buite te doen het ni, dan sit hy te prakseer. Lees doen hy ni veul ni, en so kom di wonderlikste gedagtes in di hoof.

Di gevaar van dwepery is altyd daar waar ’n mens di waarheid wat buite ons is ni reken ni, en alleen op di gevoel af gaan. Dit tussen twe hakis.

Nimand kan al di vreemde sektes, wat daar in Rusland te vinde is opnoem ni; ek wil oek net mar ’n paar beskrywe, waaruit ’n mens so wat kan siin wat di hoofgeaardheid is.

Ons begin met di “*Swerwers*.” Dit is ’n o’erblyf-sel van ’n oue sekte, wat di geloof had, dat di beste wat ’n mens kan doen is, om hom self dood te maak. Hulle het dan, bymakkaar gekom, party keer ’n hele dorp en hulle self an God opgeoffer. Dit doen hulle dan deur van honger te sterwe. Hulle sluit hulle self op, na dat hulle witte klére angetrek het, en so wag hulle di dood af.

Somtyds oek maak hulle ’n grote brandstawel en verbrand ver hulle self.

Di regering het di sekte won uitroei, mar ’n menigte is o’ergebly. Hulle noem ver hulle nou di “*Swerwers*.” Hulle leer, dat di duiwel in di dorpe woon en dat daarom di dorpe moet verlaat worde. Op één plek mag ’n mens oek ni lank bly ni, mar hy moet voortdurend rond dwaal. De dikste van di bosse word deur hulle uitgesoek. Daar hulle ni veul werk ni, gaan hulle al bedelende deur di land, en word deur di andere boere onderhou, wat di “*Swerwer*” as ’n

grote heilige beskou. Hulle sendelings gaan van dorp tot dorp om di mense van di werk af te trek. Di huwelik word by hulle min geag. Hulle wil ei'entlik di wêreld laat uitsterf, mar party van hulle het daarom vrouens. Di sekte is deur di hele Rusland versprei, dog is di meeste in Siberi'e.

Op di Swervers volg di *Swyggers*. 'n Biitji van di leer van di Swyggers sal an di wêreld ni kwaad doen ni. Hulle geloof is dat as jy in di hemel wil kom, dan moet jy jou mond hou. Gen woord mag imand van di sekte praat ni; alles moet op beduie afgaan. An di praat kan nimannd hulle kry ni. In di vorige eeu (want di sekte is al baing oud) het di regering di uiterste gedoen om ver hulle te laat praat. Hulle is met stokke onder di voetsole geslaan, brandende lak is op hulle gedrup, en al di lifelikheid van di vro're tye meer, dog niks het gehelp ni. Hulle praat ni. Oek in di latere tye het di regering hulle and praat wil help. Nog mar 'n paar jare gelede is 'n hele party na Seberi'e geban, omdat hulle ni wou praat ni, mar hulle het stil di vonnis angehoor en niks teen gesê ni; hulle hou mar uit.

Dan is oek daar di sekte van di "*Geselaars*". Wat hulle leer, is ni so bekend ni. Hulle het ni boeke ni, en verwerp oek di Bybel. So vêr as uitgevind is, meen hulle dat ider mens di Heilige Gees so kan ontvang, dat hy self 'n christus word, di vrouens word dan di maag Maria. Om di H. Gees te verkry word allerhande middels gebruik.

Hulle slaan makkaar totdat di bloed uitloop en een neerval. Di man begin dan te profeteer. Wat hulle oek baing doen is dans. Hulle het dit misškiin van di Mahomedane afgesiin. Hulle dans en draai in di ronte totdat hulle half dronk is. Dan set hulle 'n grote pot kokende water in di midde. As di wasem van di water dan opgaan, val hulle op hulle kni'e, en denk hulle siin di Here Jesus. Ander mense siin niks as wasem, mar hulle sê dit is deur ongelowigheid.

Hulle het bepaalde gemeentes. Openbaar kan hulle di vergaderings ni hou ni, mar tog is hulle goed gereg. Ider dorp het syn ye profet of man Gods, en nog 'n paar profetesse. Di regel di byeenkomste.

Di sekte is so stil-weg erg versprey en het heel veel anhangers onder hoge mense. In di laaste tye het di Spiritisme in di mode gekom, en daar di 'n bitji ho'er gereken word, gaan di ryke mense meer met di ding saam.

Natuurlik word van di gehyme sektes heel wat slegte storiis vertel, wat 'n mens ni almal moet glo ni. Dit is altyd so gegaan. Hulle het diselfde storiis vertel van di Jode en van di eerste gristene. Dit is egter waar, dat verraggaande dwepery tot sedeloosheid lei, en dat deur di godsdiinstige opgewondenheit heel wat dinge gebeur, wat di daglig ni kan siin ni. Dog hiir-o'er misškiin later meer.

J. L. C.

Pratjies o'er di Natuur.

INLEIDING.

"De hemelen vertellen Gods eer, en het uitspansel verkondigt Zijner handen werk.
"De dag aan den dag stort overvloediglijk sprake uit, en de nacht aan den nacht toont wetenschap."

SO lees ons in di 19de Psalm en dit blijk daaruit dat di psalmdigter bisonder werk daarvan gemaak het om di Heelal te bestudeer en Gods Heerlikheid te beskou in Syn werke. As ons Gods werke met di blote oog beskou, dan kryg ons al o'ervloedig stof om Gods majesteit en heerlikheid te bewonder, mar des te meer as ons di dinge van naderby gaan beskou en ondersoek wat di Wetenskap daaro'er an di lig gebreng het. Al di lesers het ni di voorreg gehad om di dinge in di Skool te leer ni, en tog sou menigeen van ons lesers graag 'n bitji meer weet van di wondere van di Natuur, wat ons elke o'eblik omring. As 'n mens 'n bitji nuwsgierig is, dan is daar honderde vrage wat dageliks in ons opkom en wat ons ni kan beantwoorde ni sonder di hulp van di Wetenskap.

Ik meen byvb. sulke vrage as di vollende: Wat sou di Son, di Maan en di Sterre tog eigentlik wees? In watter verband staan hulle tot di aarde? Hoe word di gereelde opvolging van somer, winter, herfs en lente veroorsaak? So oek honderde van vrage omtrent di aarde self. Byv: Hoe lyk di aarde se ingewande? Hoe is di aardbol saamgestel? Wat is vuurspuwend-berge? Hoe werk di Telegraaf en di Lokomotief van 'n Trein? ens.

Nou, lesers, as julle elke maand 'n paar verlore o'eblikkies het om af te sonder ver di studi van di Natuur, dan sal dit ver my angenaam wees om julle daarvan te vertel wat ik daarvan weet, wat ik in di Skool ontvang het, mar oek wat ik uit eie belangstelling uitgesnuffel het.

Dit kos wel tyd en moeite om wêr alles na te gaan en korteliks saam te vat; mar as dit julle tot nut kan wees, sal dit ver my di grootste beloning wees. Veral hoop ik dat di jonge mense di bladsye getrou sal lees en onthou. Dit gebeur so dikwils, dat uit 'n famili net een seun na di skool gestuur word om vêr te leer. Dan kry ik so jammer ver di ander broers en susters, wat nou vir di geleerde boeti moet vereer en bewonder as 'n orakel, wat vir hul nou net kan wysmaak wat hy wil. As julle nou myn stukkiis in "Ons Klyntji" andagtig lees, dan sal ik sorge dat dit ni geb'ur ni, en dat di geleerde boeti in syn spore sal moet trap as hy met julle begin te praat o'er di dinge.

Ik vlei my dat di stukkiis ver ons bejaarde merse oek kan nuttig wees om diselfde rede as bowe genoem is. Di jonge mense verhef hulle te veul bo hulle ouers wat minder geleer is, en spog met hulle bitji geleerdheid, partykeer nog verkeerd oek. Di wat gen skole gehad het ni, kan hiir *makkik* leer.

A, B, C, Raaisels.

- A**—'n Goddelose Koningin van Israël, wat 'n groze moordenares was.
- B**—Een van di regters van Israël. *Rich 4:6*
- C**—'n Romeinse Keiser, wat bevel gegé het, dat al di Jode uit Rome moes vertrek. *Hand 19:2*
- D**—'n Silwersmid, wat 'n oproer verwek het. *Hand 19:24*
- E**—Esau syn kinders het gewoon in di land van E—? *Gen 36:8*
- F**—Anna di profetes was 'n dogter van F—? *Luk 2:36*
- G**—Di leermeester van Paulus. *Hand 22:3*
- H**—Di moeder van Samuël. *1 Sam 1:20*
- I**—Ahasveros het regeer van I...tot Moerenland. *En 1:1*
- J**—'n Drif (of veer) waar Jacob geworstel het.
- K**—Een van di dogters van Job. *Job 42:14*
- L**—Een van di sewe gemeentes van Asië. *Op 11:11*
- M**—Di vader van Simson. *Rij 13:21*
- N**—'n Profeet wat David het kom bestraf. *1 Kon 1:24*
- O**—'n Skoondogter van Naomi. *R 1:4*
- P**—Di huisvrou van Aquila. *Hand 19:2*
- Q**—Imand, wat an di Romeine groetenis laat weet (hoofstuk 16): *23*
- R**—Jacob syn moeder. *Gen 25:20*
- S**—Di Jode het met di S—gen gemeenskap gehou. Waar staat dit? *Job 4:9*
- T**—Paulus het laat groetnis weet an twe vrouwe wat in di Here gearbeid het. Hulle name begin albei met 'n T. *Rom 16:12*
- U**—Di land waar Job gewoon het. *Job 1:1*
- V**—Een van di seuns van Haman. *Esth 9:9*
- W**—Een van Jerusalem syn poorte. *Job 3:26*
- X**—Gen naam wat met di letter begin in di Bybel, mar wel op 'n X eindig. Wie kan di vinde?
- Y**—In Prediker 12 wees ons 'n teks waar dri maal diselfde woord in kom, wat met 'n Y begin. Watter woord is dit?
- Z**—'n Priister in di dage van Koning David. *1 Kon 1:8*

Voortan sal di Bybelse Raaisels en di Oplossings verskyn in "Ons Klyntji." Op dese Raaisels sal ons antwoorde *met tekste* verwag tot 1 Juli. Di oplossings van di vorige raaisels hoop ons in di vollende No. van "Ons Klyntji" te publiseer.

OOM JAN.

Raaisels.

1. Met 'n *t* in my is ek 'n lekker wildbraad; sonder di *t* is ek 'n grote mooie stad.
Deur een of meer lettergrepe an 'n woord weg te laat kry 'n mens 'n geheel ander woord of saak, byvoorbeeld: *diplomate*, laat weg *diplo*, dan hou jy *mate*. So ook deur een of meer lettergrepe voor an 'n woord te voeg. As ek jou nou vraag watter *mate* word ni geeyk ni? dan is di regte antwoord b. v. *diplomate*.
Laat ons nou perbeer.

2. Watter *biere* word ni gebrou ni?
3. Watter *state* en *strate* word ni bewoon of bewandel ni?
4. As jy di klinkletters behoorlik invul, dan kry jy di twe eerste reels van 'n Psalm vers op rym: *w r m d - z l - d - j n g l n g - z n - p d. d r - d l h n - m - s n g l d - r n - b w r n ?*

Prysbrage.

Di uitgewers van "Ons Klyntji" het besluit om ver elke nommer 'n Prys uit te lowe van £1. soos volg:—

Tyd van Insending.	Onderwerp.	Grootte.	Deur wi gegé.
15 April ...	'n Geregelde Verhaal van di Jameson Inval ...	2 Bladsye	H. L. Aucamp.
15 Mei ...	3 Beste Storiis van Wolf en Jakkals	"	C. Badenhorst.
15 Juny ...	Beste lys van Germaansi woorde deur Afrikaners (kyk Afr. Taal-Aanbyl) ...	"	S. J. du Toit
15 July ...	3 Beste Grappige en leersame Verhale ...	"	Dr. Hoffmann

1. Di winner van di eerste prys kan dit in geld kry, of hy kan uit ons boeklys ver hom een of meer boeke uitsoek ver di waarde van £1; dan laat ons voorin netjiis inplak met goud gedruk syn naam, waarvoor hy di prys gekry het, di datum, ens., wat hy dan kan hou ver 'n gedagtenis. As daar 'n tweede opstel is wat di beoordelaars oek gunstig anbeveel, dan gé di uitgewers daarvoor self oek 'n prys van 10s. an boeke, wat di winner kan uitsoek uit ons boeklys.
2. Di gewer van di prys het di reg om self 3 persone te benoem ver beoordelaars, of wil hulle dit an di uitgewers laat, dan benoem ons 3 bekwame en onpartydige persone.
3. Persone wat wil wedywer kan uit di afdelings wat nou in di eerste en verdere Nommers van Ons Klyntji verskyn siin hoe hulle omtrent hulle opstelle kan inrig. Daar bly egter vryheid; dis ni 'n voorgeskrywe wet ni, mar 'n handleiding.
4. Ons doel is om Afrikaanse skrywers en dus 'n Afrikaanse letterkunde te vorm. Daarom sal ons di bekroonde prysvraege opneem, en van di ander opstelle oek soveul as dit wêrd is. Op di manier hoop ons *goeis* stukke te kry. Di *Patriot* het honderde geleer om te skrywe ver 'n koerant, *Ons Klyntji* moet tiintalle leer om *goed* te skrywe. Daarom sal op taal en styl net so goed gelet worde as op di inhoud. Alles suiwer Afrikaans: vorm en inhoud.
5. As daar verdere persone is wat £1 wil gé ver 'n prys, dan sal ons bly wees as hulle di onderwerp betyds ver ons wil opgé,

IN SKAARS TYD

Moet elkeen siin om alles so GOEDKOOP, mar daarom so Degelik molik te kry.

KOM NA

D. F. DU TOIT & CO., BEPERK,

*** PAARLSE DRUKKERY, ***

EN DAAR SAL JULLE GEHELP BAAK.

WIL JY 'N GOEDKOOP EN DEGELIK KOERANT?

"**DE PAARL**" is 'n volledige Hollandse Nuwsblad. Dit kom 3-maal per week nit met Plaselik en Algemeen Nuws, Telegramme, Markberigte, ens., ens., en kos mar net 17/6 per pos, per jaar, of 4/6 per kwartaal, VOORUIT BETAALBAAR. Proefnommers word vernit gestuur.

WIL JY 'N GOEDKOOP EN DEGELIKE WEEKBLAD?

Teken dan in op "**DI AFRIKAANSE PATRIOT**," opperig in 1876, en al di 20 jare di Orgaan van di Afrikaner Party en di Afrikaner Bond;—*di Vader van "Ons Klyntji,"*—di Verdediger van di Regte van ons Afrikaners.

Di Patriot kom elke Donderdag middag uit met al di vernaamste Nuws van di week; Telegramme; Markberigte van Kaap, Port Elisabeth, Kimberley, Johannesburg. *Di Patriot* bevat meer Korrespondensiis en Bondsversla'e as enig ander blad. Daarin kry 'n mens di gevoele van Afrikaners en wat di Bond doet.

Di Patriot is di erkende Orgaan van di Afdelingsrade van Hope Town, Steynsburg, Prieska, Philipstown, Aliwal Noord, Prins Albert, Hay, Herbert, Sutherland, Frasersburg, Barkly Oost.

Di Patriot is waarlik spotkoop; want terwyl hy gemiddeld wekeliks ruim 25 kolomme fijn gedrukte leesstof gé, is di prys daarom mar 15/- per jaar per pos, VOORUIT BETAALBAAR.

Ver *Advertensiis* is *Di Patriot* di koerant; goedkoop; en dit word deur duisende gelees. As jy iits te adverteer het, sit dit in *Di Patriot*.

WIL JY GESONDE CRISTELIK GEREFORMEERDE LEKTUUR?

Lees "**DE GETUIGE.**" Dit verskyn twemaal per maand en bevat o.a. Bybelstudies, Leerstellige Verhandelings, Praktise Betragtings, Teekene der Tyde, Vrage en Antwoorde oer Bybelse punte, ens., ens. Dit kos mar net 5/- per jaar, 6/- per pos.

WIL JY GOEIE GOEDKOPE HOLLANSE BOEKE?

Skrywe om 'n Pryslys an **D. F. DU TOIT & CO., BEPERK, PAARL.** Di voorraad is groot van allerhande soorte Godsdiinstige en andere Boeke, van goeie bekende Skrywers.

WIL JY MOOI KAARTJIS?

Tekskaartjiss, Trou- en Ronkskaartjiss, Kaartjiss ver Verjaarsdage, ens. Skrywe na di **PAARLSE DRUKKERY.**

WIL JY GOEDKOOP EN NETJIS DRUKWERK?

Gé ver **D. F. DU TOIT & CO., BEPERK,** 'n kans, en ons denk ni jy sal weer na 'n ander plek gaan ni.